

Nr 605

Av fru **Andrén m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 139, angående utbyggnad av yrkesutbildningen m. m.

Utbildningen av sysselsättnings- och arbetsterapeuter har i Sverige hittills skett huvudsakligen genom tvååriga kurser förlagda till Slöjdföreningens skola i Göteborg och anordnade försöksvis sedan 1949. I proposition nr 139 föreslås, att denna utbildning inordnas som ett regelmässigt led i den verksamhet, som bedrivs för denna skola, och att den i fortsättningen skall omfatta ettåriga kurser.

Bakgrunden till den föreslagna omläggningen av utbildningen är behovet av en snabb ökning av antalet arbetsterapeuter. I den utredning angående utbildningen av arbetsterapeuter, som överstyrelsen för yrkesutbildningen framlade den 29 oktober 1953, uppskattades det totala behovet av arbetsterapeuter till 525. För närvarande finnes det 150. Terapeututredningen talar om "ett exceptionellt stort behov" och anser att man skall anlita extra ordinära utbildningsåtgärder för att inom rimlig tid kunna tillgodose detta behov.

I Sverige har arbetsterapi i viss utsträckning förekommit sedan många år vid olika sjukhus och institutioner. Senare forskning och erfarenheter har emellertid visat att medicinska åtgärder för funktionsförbättring och återanpassning, vilka tidigare i regel hänförts till eftervården och förbehållits särskilt utvalda patienter inom vissa speciella kategorier, utgör en terapiform, som i större eller mindre grad kan vara indicerad vid nästan varje slags sjukdom eller skede. Detta gäller icke blott den medicinska behandlingens slutskede utan ofta ett tidigare skede av sjukhusvistelsen och konvalescensen.

Planeringen av rehabiliteringsverksamheten har även varit föremål för stort intresse från Förenta Nationernas sida och har bl. a. föranlett tillsättandet av en teknisk arbetsgrupp i ämnet. I enlighet med de av arbetsgruppen i fråga utarbetade förslagen till åtgärder på området har internationella gruppträningskurser i arbetsterapi anordnats. Vid en sådan kurs under hösten 1952 i de nordiska länderna påvisades bl. a. att i Sverige med dess väl utvecklade sjukhusväsende och organ för arbetsvård och arbetsförmedling en fullständig och samordnad rehabiliteringsverksamhet skulle kunna åstadkommas genom förhållandevis föga kostnadskrävande åtgärder, som bl. a. borde avse terapeutisk metodik och utbildning.

Behovet av utbildade arbetsterapeuter kommer i den mån rehabiliterings-

verksamheten inom lasarettsvården bygges ut, vilken syftar till att vid varje centrallasarett få en särskild rehabiliteringsavdelning, att avsevärt ökas.

De krav, som här anmäler sig, gäller emellertid inte bara ökning av antalet terapeuter. Det är lika viktigt att utbildningens kvalitet håller jämna steg med den snabba utvecklingen inom arbetsterapien. Inom den internationella arbetsterapien är det en allmän tendens att höja utbildningskraven. Sålunda har i Danmark utbildningstiden ökat till tre år. Den nuvarande svenska utbildningen motsvarar således ej de krav, som ställs av terapeuternas världsfederation. Man bör eftersträva att ge arbetsterapeuterna en medicinsk utbildning, som är likvärdig med sjukgymnasternas. Denna skulle lämpligen kunna ges gemensamt för de två kategorierna. Detta vore så mycket mer naturligt som terapeuternas och sjukgymnasternas arbetsområden delvis är gemensamma. Att i detta läge skära ned utbildningskraven måste anses ytterst betänkligt. Allvarliga invändningar har också gjorts framför allt från terapeuternas sida.

Den hittillsvarande svenska utbildningen av arbetsterapeuter har bestått i en tvåårig ställig kurs vid Slöjdföreningens skola i Göteborg. Inträdeskraven är en ålder av lägst 19 år, normalskolekompetens, realexamen eller tvåårig kurs vid folkhögskola samt sjukhuspraktik i sex månader. Intagning har skett vartannat år. Den tvååriga utbildningen har omfattat kurser i medicinska ämnen, främst anatomi, fysiologi, kirurgi, ortopedi samt psykiatri och psykopatologi. Ett visst utrymme har också getts åt sociala frågor, bokföring samt psykologi och pedagogik. Största delen av utbildningen uppstår undervisning i hantverk, såsom vävning, sömnad, stiltryck, bokbinderi, trä- och metallslöjd etc. Innan betyg utfärdas måste elev ha nio månaders godkänd praktik som arbetsterapeut.

Förslaget att skära ned utbildningstiden till ett år har mötts med stor tvekan från olika remissinstanser. *Arbetsmarknadsstyrelsen* förklarar, att tvåårig utbildning bör ordnas så snart förhållandena detta medger, eftersom den socialmedicinska utbildningen redan nu understiger den internationella minimifodringen. *Direktionen för Sidsjöns sjukhus* finner det vanskligt att tillstyrka en övergång till ettårig utbildning med ökade förutbildningskraven under en övergångsperiod och anser det sannolikt, att utbildningsstandarden vid genomförandet av förslaget knappast kan hållas uppe på nuvarande nivå. Även i detta yttrande anföres, att förslaget innebär att de internationellt fixerade kraven på arbetsterapiutbildningen ej kan upprätthållas. *Statens sjukhusutredning* förklarar att en ytterligare nedskärning av den medicinska utbildningen icke är tillräddlig.

Inträdeskraven för den föreslagna ettåriga utbildningen vid Slöjdföreningens skola i Göteborg har i förhållande till nuvarande tvååriga utbildning skärpts i så måtto att man räknar med att den förberedande utbildningen i olika slag av slöjdteknik, som nu ingår i terapeutkursen, skall ha inhämtats

före inträdet i kursen. Denna förberedande utbildning skall, anser man, kunna ske vid olika yrkesskolor. De allmänna hantverksskolorna har emellertid icke möjligheter att ge sina kurser den terapeutiskt-pedagogiska inriktning, som är nödvändig för de blivande terapeuterna. Det måste anses uteslutet att en sådan förutbildning vid olika yrkesskolor kan få den från början nödvändiga terapeutiskt-pedagogiska inriktningen och att utbildningen likaledes från början sker i omedelbar kontakt med det praktiska arbetet inom rehabiliteringsvården. En enhetlig terapeututbildning i konsthantverk måste därför anses såsom nödvändig. Endast vid en sådan har man möjlighet att erhålla i facket kvalificerade yrkeslärare, som kan uppehålla en kontinuerlig kontakt med den utveckling som sker inom arbetsterapien, vars nya erfarenheter bör bli utnyttjade i undervisningen.

Vi vill understryka att snabba åtgärder bör vidtagas för att möta det ökade behovet av arbetsterapeuter. Den lösning, som föreslagits i propositionen, innebär att kravet på en kvalitativt fullgod utbildning fått ge vika för önskemålet om en snabb rekrytering. De åtgärder, som av Kungl. Maj:t föreslås, kan därför accepteras endast som provisoriska och måste förutsätta en kompletterande utbildning. En snabbutredning bör omedelbart komma till stånd med uppgift att planlägga en utbildning för arbetsterapeuter, som utan att ge avkall på de kvalitativa fordringarna, möjliggör en snabbare ökning av antalet arbetsterapeuter.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 139 måtte uttala, att den av Kungl. Maj:t föreslagna omläggningen från tvååriga till ettåriga kurser för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter bör betraktas som provisorisk, samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en omedelbar snabbutredning, som avser utbyggnad av terapeututbildningen, så att den med fasthållande av de kvalitativa fordringarna möjliggör en ökad rekrytering av arbetsterapeuter.

Stockholm den 13 april 1955

<i>Ingrid Andrén</i>	<i>Nancy Eriksson</i>	<i>Brita Elmén</i>
<i>Einar Rimmerfors</i>	<i>Eva Karlsson</i>	<i>Helga Sjöstrand</i>
<i>Sven Gustafson</i>	<i>Sigfrid Löfgren</i>	
i Göteborg		